

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Štev. 1.—XXXI.

Oktober 1929.

Cesar Napoleon I.

ZELENI PTIČ

PRIPOVEDKA

Z lesorezi ilustriral E. JUSTIN

I.

davnih časih je živel v iztočnih krajih mogočen kralj. Na njegovem dvoru so se često vršile sijajne veselice. Njegova vojska je bila mnogobrojna in izurjena. Ladje so mu ponosno plavale po morju. Po njegovih obsežnih vrtilih se je potikalo vse polno živali in preletalo nešteto žgolečih krilatev.

Kaj pa naj porečem o njegovih prelepih palačah, koder si videl razkošno pohištvo, zlate in srebrne prestole, posodo iz porcelana, ki je bil tedaj še redka stvar? Za svojo zabavo je imel pritlikavce, velikane, šaljivce in drugačne čudake. Odlični kuharji in strežaji so skrbeli za njegovo telesno ugodje, globokoumni modrijani, pesniki in pravniki pa so se brigali za njegovo dušno hrano.

Njegovi podaniki so ga imenovali Srečka. In res, njegova vladavina je bila blažena. Njegovo življenje se je zdelo tkanina iz dragocenih niti. Vendar v tej krasoti si opazil temno senco. Njegovo Velikanstvo je namreč imelo razumno in divno soprogo. Srečko je bil sedem let poročen z njo in jo je od srca ljubil. Toda potomca nista imela. To je kralja neizmerno bolelo.

Naneslo pa je, da je moral kralj na vojno. Ko se je poslavljajal od predrage družice, ga je ta toplo objela, rekoč mu na uho: »Nikomur tega še ne pripoveduj, da se mi ne bodo smejali, če se moja nada ne uresniči. Vendar zdi se mi, da bova dobila kraljičino.«

Kralj je bil vesel, da še nikoli tega. Junaško je odkorakal na boj, potolkel s svojo roko tri ali štiri vladarje, ki so mu na mejah delali neprimliko, porušil precej sovražnih mest in se vrnil z obilnim plenom v svojo prestolnico.

Medtem je bilo poteklo nekoliko mesecev. Ko se je kralj slovesno vračal v svoje stolno mesto, ga je narod pozdravljajal in proslavljajal, zvonovi so pritrkavajali, topovi grmeli. Višek radosti pa je bil to, da mu je v carski palači višji komornik prinesel prezalo hčerko, ki jo je kraljica pravkar povajala.

»Rožica moja zlata!« je vzkliknil kralj in objel preljubljeno soprogo. Ker pa je bil neznansko močan in ves iz sebe od navdušenja, jo je prekrepekko pritisnil nase. In oј črne žalosti! Uboga stvar mu je izdihnila v čvrstem objemu. Obupni krik in vik je bil zaman. Otožno ječanje ni obudilo pokojnice v življenje. Rahel nasměšek ji je še krožil okoli ust, ali njena duša je že splavala v sinje višave.

V svoji boilesti se je mogočni vladar zaobljubil, da se ne bo na novo ženil. Svojim slovstvenikom je naročil, naj zložijo žalostinko na čast preminule vladarice, in učenjaki trdijo, da je ta spev najkrasnejši biser narodne književnosti. Dvorjani so tri leta hodili žalno oblečeni. Rajnici so postavili prelesto grobnico.

Toda nobena bolečina ne traja sto let, pravi poslovica. Kralj se je sčasoma iznebil turobe in tegobe ter postal zopet tako srečen ali še srečnejši ko prej. Rajnica se mu je prikazovala v sanjah in mu pravila, da se ji dobro godi v onostranstvu. Princesica pa je rasla in se razvijala, da je bilo čudo.

Ko je bilo mladenki petnajst let, so se ji vsi divili, tako je bila čedna in izvedna. Oče jo je proglasil za naslednico prestola in sklenil, da jo omoži. Nad pet sto poslancev je odšlo iz kabinetne pisarne, nesoč na tuje dvore vabilo, naj pridejo kraljeviči na poset k Srečku, da si kraljična izbere ženina.

Glas o njeni krasoti, kreposti in umnosti se je bil raznesel po vsem belem svetu. Zato je prišlo vse črno snubcev, hoteč tekrovati s sabljo in z uma svetlim mečem za roko premile nevestice. Visoki gospodje so imeli pripravljeno brušeno orožje za borbo; drugi so tuhtali pretkane uganke, da bi pokazali svoj bistri um; nekateri so pisali verze lepotici na čast; prirejali so podoknice, da bi jo ganili z ubranim petjem.

Vendar nihče je ni omečil. Njihovo mečevanje se ji je zdelo nerodno, njih zastavice sama abotnost, njih srčni izlivi hladni, njihova vnema pa zgolj pohlep po bogastvu. Nihče se ji ni mogel prikupiti, za vse je bila brezbrizna. Edino sin tatarskega kana je premagal to brezbriznost, a zato si je nakopal zamero visokorodne kraljične.

Ta princ je bil pravcati grdavs. Oči so mu bile na pošev, bradelj in čeljusti so mu štrleli naprej, lasje skodrani in skuštrani. Života

je bil nizkega, čeprav je bil čvrst in silen ko brdavs. Duh pa mu je bil nemiren, ošaben in posmehljiv. S svojim roganjem ni prizanesel niti najnedolžnejšim osebam. Posebno pa si je vzel na muho Srečkovega ministra za vnanjo trgovino, ki je bil čemereren in kratkoviden ter je prav slabo lomil sanskrt, takratni diplomatski jezik.

Tak je bil položaj na dvoru, kjer so se dan na dan vrstile čedalje sijajnejše slavnosti. Kraljevičem in kneževičem je bilo seveda hudo, ker ni kraljična nikogar izbrala. Tudi Srečko je besnel, videč, da se hči ne mara in ne more odločiti. Ta pa jih je še zmeraj zaničevala in se ni menila za nobenega razen za tatarskega kanoviča, ki mu je izrazila svoje negodovanje ter osvetila na ta način očetovega ministra za vnanjo trgovino.

II.

Neko pomladno jutro je bila princesa v svojem »kujalniku«. Najljubša spletična ji je česala mehke, dolge zlate lase. Duri na mostovžu, ki je držal na vrt, so bile odprte, da je vejala v sobo rahla sapica in vonjava cvetic. Princesa je bila videti zamišljena ter ni črhnila niti besedice svoji strežnici.

Ta je že imela v roki vrvco, s katero je namerjala zapeljati bujne kodre svoji gospodarici. Kar prifrli preko pomolov čudovita ptičica, ki je s svojim smaragdnom perjem in gibkimi kretnjami obrnila nase pažnjo gospodične in njene spletične. Ptica jadrno šine proti njima, izmakne služabnici petljo iz rok in odleti iz stanice. Vse se je zgodilo tako naglo, da si je princesa komaj utegnila brzokrilu živalco ogledati. Vendar njena drznost in ljubkost sta se globoko dojmili bodoče vladarice.

Malo dni zatem je princesa, da bi si pregnala težkomiselnost, snovala poskočnico s svojimi družabnicami in služabnicami spričo kraljevičev. Bili so vsi na vrtilih in očarani zrlji vanjo. Zdajci začuti princesa, da se ji je zrahljala podveza, zato preneha ples in odide proti bližnjemu grmičevju, da bi si jo močneje privezala. Njeno visočanstvo si je že razgalilo oblikovno nožico, hoteč urediti svileni podvezo. Tedaj pa začuje frfotanje perutnic in v tem trenutku zapazi zeleno ptico, ki s slonokoščenim kljunom prime podvezo ter izgine. Princesa zavpije in pade v omedlevico.

Toliko da se je zopet osvestila, je vzkliknila: »Naj mi poiščejo zeleno ptico... naj je ne usmrte... živo hočem imeti!«

A zastonj so se trudili snubci. Četudi je kraljična prepovedala umoriti zeleno ptico, so vzeli s seboj na lov skobce, sokole ter udomačene orle. Toda zelena ptica se ni prikazala ne živa ne mrtva. Zategadelj je bila princesa čedalje čemernejša. Ponoči ni zatisnila očesa. O princih pa si je mislila, da niso za nobeno rabo.

Jedva se je zdanilo, je vstala iz postelje in se v lahнем jutranjem oblačilu napotila s svojo najmilejšo spremljevalko v najgostejšo šumo kraj dvorca, kjer je stal mavzolej njene matere. Ob rakvi je pričela tarnati in tožiti: »Kaj mi pomaga vse moje bogastvo, če mi ni do njega. Kaj vsi mogočniki sveta, če jih ne ljubim. Kaj mi bo kraljestvo, ako nimam tebe, mati? Kaj mi koristijo vsi dragulji in nakiti, ko pa nimam zelene ptičke.«

Pri tem se je razpasala in potegnila iz nedrij dragoceno vrečico, v kateri je hranila vitico las, spomin na pokojno mamico, ter jo jela poljublja. A čim se je dotaknila predragega predmeta z ustnicami, je prifrčala bliskovito zelena ptica, ji jo iztrgala izmed prstov in šinila liki strelica v oblake.

Takrat pa kraljična ni izgubila zavesti, temveč je močno zardela in rekla dvorjanki: »Poglej me, poglej mi ustnice. Ta drzoviti ptič me je okljuval, da me pečejo.«

Dvorjanka jo je preiskala, pa ni našla nobene rane. Vendar zlobni operjenec je moral pustiti na njih kak strup, kajti princesa je hirala in naposled obležala v postelji. Nenavadna vročica jo prešinja in drugega skoro ne govori kakor te besede: »Naj ga ne ubijejo ... naj mi ga ulove živega ... imeti ga hočem.«

Zdravniki so se strinjali v mnenju, da mora princesa dobiti zeleno ptico, ako naj okreva. Toda kod naj jo iščejo. Vsi naporji so bili doslej brez uspeha. Velika nagrada se je ponudila lovcu, ki bi jo dobil v pest.

(Dalje prih.)

